

Aantrekkelijk en bereikbaar gidsland

In de toekomstvisie die directeur Pepijn van Wijmen en managing consultant Mark van Kerkhof namens APPM schetsen, vallen twee termen op: leiderschap en gezamenlijke onzekerheid. Naast alle technologische- en vakinhoudelijke transitities zijn dit in hun ogen de belangrijkste aandachtspunten op weg naar een effectief en duurzaam lange termijn mobiliteitsbeleid.

GEERT DIJKSTRA

Van Wijmen heeft een achtergrond in civiele techniek én bestuurskunde en is als directeur verantwoordelijk voor het aansturen en uitbouwen van APPM, het ontwikkelen van nieuwe producten en het doen van opdrachten, vooral op het snijvlak van bereikbaarheid, ruimtelijke ontwikkeling en bestuur. Van Kerkhof richt zich als managing consultant met namen op strategische en tactische vraagstukken op het gebied van energie en klimaat. Dit varieert van het secretarisschap van de nationale werkgroep laadinfrastructuur en het begeleiden van de marktdialoog zero emissie bussen tot het aanjagen van nieuwe warmteprojecten.

Trends

Gevraagd naar de belangrijkste maatschappelijke trends, noemen ze vier thema's die wat hen betreft grote invloed gaan krijgen op de samenleving in het algemeen en mobiliteit in het bijzonder.

Meer in de stad dan tussen steden

De drukker delen van Nederland worden steeds drukker. Dat geldt met name voor de Randstad, maar ook voor de drukbevolkte delen van Brabant en Gelderland. Hier ligt een grote opgave om de groei te accommoderen en ondertussen de steden bereikbaar, leefbaar en aantrekkelijk te houden. Tegelijkertijd zien we in de dunner bevolkte delen van Nederland een tegenovergestelde ontwikkeling. Daar is juist sprake van krimp. Dat geldt voor de kop van Noord-Holland, voor Noord- en Oost-Nederland (met uitzondering van de regio Arnhem-Nijmegen) en

voor grote delen van Zuid-Nederland (met uitzondering van het hart van Brabant). In deze gebieden speelt de opgave om gebieden vitaal te houden en slim bereikbaar te maken.

Klimaatambities waarmaken

In het kader van de klimaatverandering zijn er stevige ambities geformuleerd en toezeggingen gedaan die we in daden moeten omzetten. Dit vraagt een forse inspanning. Dat geldt ook voor de manier waarop we onze bereikbaarheid organiseren. Terugdringen van emissies, klimaatneutraal vervoer, slim gebruik maken van bestaande systemen en een circulair systeem zijn hierbij kernopgaven.

Technologie vertalen naar vervoerconcepten. De wereld verandert in hoog tempo en veranderingen volgen elkaar snel op. Dit heeft onder meer grote consequenties voor de manier waarop we reizen. Technologische trends zoals zelfrijdende voertuigen, digitale informatiesystemen en de beschikbaarheid van allerlei data vormen de basis voor nieuwe vervoersconcepten waarbij deur-tot-deur reizen en delen centraal staan. De grenzen tussen de verschillende vormen van vervoer vervagen.

Dynamische wereld vraagt om flexibiliteit

Daarbij weten we niet hoe snel veranderingen zich voor doen, wat de effecten zijn en in welke mate deze 'disruptief' zijn. In deze dynamische wereld hebben mobiliteitssystemen een lange levensduur en zijn ze erg

maatgevend voor de inrichting van de ruimte. Infrastructuur gaat zo'n 40 jaar mee. Keuzes die we vandaag maken, hebben dus grote consequenties voor de toekomst. Dit vraagt om een integrale strategie die voldoende richting geeft voor het maken van gedegen, verantwoorde afwegingen en tegelijkertijd vraagt dit om voldoende ruimte om flexibel en snel in te kunnen spelen op veranderingen.

Impact van deze trends op mobiliteit

Al deze ontwikkelingen zorgen voor een aantal fundamentele veranderingen in het mobiliteitslandschap. Allereerst zal sprake zijn van twee snelheden. Binnen de steden moeten we ruimtelijk-economische ontwikkelingen faciliteren en daarbuiten gaat het om het vitaal houden van het landelijk gebied. Dit onderscheid zullen we scherper moeten laten terugkomen bij de keuzes die we maken.

Dat betekent de deur-tot-deur reis digitaal en technologisch maximaal faciliteren. In de stedelijke gebieden betekent dit regionaal OV integreren tot één dragende backbone en in aanvulling daarop maximaal inzetten op de fiets. In de minder stedelijke gebieden betekent dit juist maximaal inzetten op de (zelfrijdende) auto. De belangrijkste economische centra van Nederland verbinden we snel met elkaar. Bij dit alles maken we veel slimmer gebruik van infrastructuur die we hebben. Voor OV betekent dit inzetten op versnelling op enkele kerncorridors tussen de zwaarste centra. Voor de auto betekent dit

voor slimme en schone mobiliteit!

dat we betalen voor gebruik. In drukke gebieden en op piekmomenten betaal je veel, in minder drukke gebieden en op dalmomenten juist minder.

Om de scherpe keuzes financieel te faciliteren zullen we moeten 'ontschotten'. Dus geen scheiding tussen middelen voor auto – OV – fiets, geen scheiding tussen doelgroepen vervoer – OV. En actief stimuleren van slim verstedelijken door veel directere (financiële) koppelingen tussen ruimtelijke ontwikkeling en infrastructuur.

Blokkades

Een ambitieus en plausibel verhaal. Waarom zou de toekomst zich niet volgens deze visie ontwikkelen? Welke blokkades zijn er? Van Wijmen en Van Kerkhof zien er wel een paar.

Geld

Geldstromen zijn nog te gescheiden. Con-

creet: hoe dichter je als ontwikkelaar je plannen bij een OV-knooppunt realiseert, hoe minder je betaalt én hoe meer je mag bouwen. Of: nationaal geld moet niet sec gekoppeld worden aan een wegverbreding maar met regionale middelen in een gebiedsprogramma.

Samen

De overheid is niet langer de vanzelfsprekende probleem-eigenaar. Het nieuwe kernwoord is samen. Slim samenwerken in coalities. Publiek en privaat. Vervoerders en overheden. Dwars door overheidslagen heen: nationaal, regionaal en lokaal.

Organiserend vermogen

De wereld van smart en green mobility wordt integraler en complexer. Deze transitie kent drie mantra's: zo min mogelijk, zo slim mogelijk en zo schoon mogelijk op. Partijen die elkaar voorheen niet kenden, moeten nu

samenwerken. Denk aan autofabrikanten met energieleveranciers. Denk aan warmtenetten of oplaadstructuren die integraal en regionaal opgepakt worden in plaats van per (kleine) gemeente. Hoe groter het organiserend vermogen, hoe sneller de transities zullen gaan.

Leiderschap

Juist als de toekomst minder goed voorspelbaar wordt, is leiderschap vereist. Meer dan ooit is de stip op de horizon van belang. Deze ongekende transitie vraagt van alle partners en in het bijzonder van de overheid de volgende kernwaarden: consistent, duidelijk en gezamenlijk. Dan kunnen we samen stappen zetten, samen risico's nemen, een leertrein bouwen en gezamenlijk onzekerheid accepteren. Onze ambitie: Nederland, aantrekkelijk en bereikbaar gebied op het gebied slimme en schone mobiliteit!

Directeur Pepijn van Wijmen (l) en managing consultant Mark van Kerkhof (r)

